

Przedmiotowy system oceniania z języka polskiego w klasach Liceum Ogólnokształcącego i Technikum w Zespole Szkół w Lubaczowie

1. Kryteria ocen z języka polskiego:

1a. Poziomy wymagań z działów: antyk- średniowiecze- renesans- barok- oświecenie

1b. Poziomy wymagań z działów: romantyzm- pozytywizm

1c. Poziomy wymagań z działów: Młoda Polska- XX-lecie międzywojenne- współczesność

2. Wymagania związane z kształceniem umiejętności pisania : interpretacja tekstu poetyckiego lub prozy

3. Wymagania związane z kształceniem umiejętności pisania: tworzenie własnego tekstu na podstawie fragmentu z literatury

4. Skala ocen (wg szkolnego systemu oceniania)

5. Warunki i tryb oceniania, klasyfikowania i promowania uczniów z języka polskiego (zgodnie z założeniami szkolnego systemu oceniania)

5.1. Ocenianie bieżące

5.2. Kartkówki i sprawdziany

5.3. Ocenianie semestralne i końcoworoczne

5.4. Egzamin klasyfikacyjny

5.5. Egzamin poprawkowy

5.6 Egzamin sprawdzający

5.7 Ocenianie uczniów z orzeczeniem PPP

Opracowali nauczyciele polonisci

1. Kryteria ocen z języka polskiego

Uczeń otrzymuje oceny za:

- odpowiedź ustną,
- pisemne prace klasowe i domowe,
- sprawdziany i testy sprawdzające wiadomości, znajomość lektur i problematyki danej epoki
- wartość prowadzonych notatek,
- samodzielnie opracowany materiał poszerzający wiadomości (np. referat, zestawy bibliograficzne, projekt inscenizacji, elementy wykładu),
- aktywność na lekcjach, udział w dyskusji
- testy czytania ze zrozumieniem

Ocenianie odpowiedzi ustnej:

Na ocenę **dopuszczającą** uczeń potrafi:

- przyporządkować autorom tytuły i głównych bohaterów utworów literackich wskazanych w podstawie programowej;
- określić ramy chronologiczne omawianych epok;
- objaśnić znaczenie nazw omawianych epok literackich;
- wskazać podstawowe cechy najważniejszych dla omawianych okresów gatunków literackich;
- wskazać cechy postaw i wzorców osobowych charakterystycznych dla danej epoki;
- wskazać cechy prądów i umysłowych i artystycznych;
- posługiwać się kluczowymi dla rozumienia omawianych epok pojęciami;
- streścić główne wątki utworów epickich i dramatycznych z listy lektur obowiązkowych;
- rozpoznać najważniejsze środki stylistyczne w utworach literackich omawianych epok;
- scharakteryzować bohaterów literackich;
- przekazywać efekty swej pracy na lekcjach w komunikatywny sposób;
- umiejętnie przywoływać cytaty z tekstów literackich do wypowiedzi własnych.

Na ocenę **dostateczną** uczeń potrafi to, co na ocenę **dopuszczającą** , a ponadto:

- wyjaśnić literaturoznawcze sensy pojęć;
- wskazać podstawowe cechy gatunków;
- powiązać fakty literackie z istotnymi wydarzeniami historycznymi;
- wskazać związki omawianych epok z wcześniejszymi;
- opisać motywy i tematy literackie, odwołując się do omówionych utworów;
- scharakteryzować wzorce osobowe i postawy bohaterów, odwołując się do omówionych utworów literackich;
- scharakteryzować podstawowe prądy artystyczne i umysłowe oraz hasła programowe i idee poszczególnych epok, odwołując się do omówionych utworów literackich;
- scharakteryzować wizję świata i człowieka w poszczególnych epokach , odwołując się do omówionych utworów literackich;
- wskazać i opisać charakterystyczne cechy językowe i stylistyczne w tekstach literackich omawianych epok;
- określić tematykę i problematykę omówionych utworów;
- prezentować na lekcji zagadnienia wcześniej przygotowane w domu;
- podejmować próby włączenia się do dyskusji.

Na ocenę **dobrą** uczeń potrafi to, co na ocenę **dostateczną** , a ponadto:

- wskazać związki literatury z wydarzeniami historycznymi, kulturą i sztuką oraz filozofią omawianych epok;
- porównać wzorce osobowe, kreacje bohaterów oraz wizję świata i człowieka w omawianych epokach, odwołując się do utworów literackich;
- scharakteryzować koncepcję artysty i zadania sztuki w omawianych epokach, odwołując się do utworów literackich;
- wskazać dominantę kompozycyjną i myślową oraz dokonać analizy typowego dla epoki i autora utworu literackiego;
- zająć i uzasadnić stanowisko w dyskusji z odwołaniem się do utworu, cytatu, kontekstu lub wiedzy o epoce;
- formułować wnioski, uogólnienia i argumenty, prezentując swój punkt widzenia;
- ocenić bohaterów literackich w kontekście epoki, zwracając uwagę na ich komplikację psychologiczną i uwikłania w problemy moralne, społeczne;
- komponować w trakcie zajęć dłuższe wypowiedzi w sposób zwarty, logiczny i uporządkowany;
- wypowiadać się płynnie, poprawnie pod względem stylistycznym i ortograficznym.

Na ocenę **bardzo dobrą** uczeń potrafi to , co na ocenę **dobrą**, a ponadto:

- wymienić głównych twórców kultury i ich dzieła w omawianych epokach;
- wykazać się opanowaniem pamięciowym licznych fragmentów tekstów literackich oraz swobodnie posługiwać się cytatami;
- przedstawić ewolucję bohatera literackiego oraz wybranych gatunków literackich na podstawie omawianych utworów
- wyjaśnić funkcje motywów antycznych i symboli biblijnych w poznanych utworach literackich;
- rozpoznać nawiązania do tradycji we współczesnym utworze literackim lub filmie;
- formułować wnioski płynące z porównania kształtu artystycznego tekstów literackich;
- samodzielnie gromadzić, porządkować i wykorzystywać w wypowiedziach ustnych (i pisemnych) materiały z różnych źródeł dotyczące literatury, filmu i innych dziedzin sztuki;
- dokonać samodzielnej analizy i interpretacji dzieła literackiego: posługując się biegle terminologią historyczno- i teoretycznoliteracką;
- rozpoznając przenośne znaczenia dzieła (metaforyczne, alegoryczne, paraboliczne);
- dokonać samodzielnej analizy i interpretacji dzieła sztuki(w tym tekstu lit.), ze wskazaniem funkcji środków specyficznych dla danej dziedziny sztuki;
- wykazać się swobodą konwersacji, kulturą dyskusji i piękną polszczyzną;
- odwoływać się do opinii autorytetów (sądy historyków literatury, myśli filozofów...)
- dowodzić własnej racji w ocenie dzieł sztuki;
- dokonać syntezy twórczości literackiej(epoki, autora, prądu);

Na ocenę **celującą** uczeń potrafi to, co na ocenę **bardzo dobrą** , a ponadto:

- prezentując swoje poglądy, umiejętnie posługiwać się wiedzą spoza programu szkolnego, świadczącą o dużej erudycji;
- formułować wnioski dojrzałe , wnikliwe;
- stawiać hipotezy badawcze;
- polemizować , by obronić własne stanowisko, szukając wciąż nowych argumentów.
- dokonać pisemnej parafrazy i stylizacji literackiej tekstu.

1a. Poziomy wymagań z działów: starożytność- średniowiecze- renesans- barok- oświecenie

	Wiadomości i umiejętności	Poziomy wymagań			
		konieczny (dop)	podstawowy (dst)	rozszerzający (db)	dopełniający (bdb)
	Uczeń zna i rozumie:				
1.	utwory (lub ich fragmenty) wskazane w podstawie programowej	x	x	x	x
2.	utwory z zakresu lektury uzupełniającej omawiane na lekcjach			x	x
3.	chronologię epok i ich ramy czasowe	x	x	x	x
4.	pojęcia z zakresu komunikacji językowej (nadawca, odbiorca, tekst, sytuacja komunikacyjna, kanał, kod, kontekst komunikacyjny) lub akt komunikacji językowej		x	x	x
5.	pojęcie normy językowej i błędu językowego,		x	x	x
6.	ślady tradycji biblijnej, antycznej i chrześcijańskiej obecne w literaturze polskiej		x	x	x
7.	nurty filozoficzne związane z omawianą tradycją literacką			x	x
8.	pojęcia związane z kulturą europejską i polską, np.				
	Biblia, Stary i Nowy Testament, mit, mitologia, monoteizm, politeizm, archetyp, dziedzictwo antyku, teocentryzm, pareneza, uniwersalizm, Franciszkanizm, ascetyzm, kultura rycerska, humanizm, antropocentryzm, reformacja. Renesans, Barok, sarmatyzm, Oświecenie, racjonalizm, klasycyzm, sentymentalizm	x	x	x	x
	geneza mitów, fatum, sacrum, profanum, dance macabre, stoicyzm, epikureizm, hagiografia, herezja, kontrreformacja, empiryzm, utylitaryzm		x	x	x
	funkcje mitów, topos, katharsis, tyrteizm, heksametr, vanitas, scholastyka, tomizm, augustynizm, makiawelizm, libertynizm, rokoko, marinizm, karnawalizacja			x	x
9.	gatunki literackie, np.:				
	przypowieść, epopeja, tragedia, komedia, tren, fraszka, bajka, satyra, pieśń, epos rycerski, hymn, sonet, pamiętnik,	x	x	x	x
	psalm, kazanie, kronika, elegia, epos rycerski, hymn, oda, sonet, powieść, apokryf, plankt		x	x	x
	legenda, epigramat, poemat heroikomiczny, powiastka filozoficzna, misterium, moralitet,			x	x

10.	style w sztuce:				
	klasyczny, klasycystyczny, gotycki, romański, renesansowy, barokowy		x	x	x
	manieryczny, rokokowy			x	x
11.	przemiany konwencji literackiej			x	x
12.	pojęcia z zakresu estetyki:				
	decorum, mimesis, harmonia, koncept		x	x	x
	dowcip, manieryzm			x	x
13.	relacje między tekstami a ich kontekstem		x	x	x
14.	związki między kulturą polską a europejską		x	x	x
15.	związki między kulturą staropolską a współczesną			x	x
16.	język poznanych tekstów staropolskich		x	x	x
17.	różnice między językiem tekstów staropolskich i współczesną polszczyzną				x
18.	różnice między mową a pismem	x	x	x	x
19.	funkcje tekstów: estetyczną, ekspresywną, impresywną, poznawczą, fatyczną, wychowawczą		x	x	x
20.	zapożyczenia z innych języków			x	x
	Uczeń potrafi:				
21.	rozpoznać rodzaje i funkcje środków stylistycznych charakterystycznych dla poznawanych epok np:				
	inwokacja, porównanie homeryckie, antyteza,		x	x	x
	oksymoron, paradoks, peryfraz			x	x
	ars amandi, alegoryzacja, peryfraz, emblemat, heksametr, paralelizm				x
22.	wskazać toposy kulturowe np:				
	dom, śmierć, Chrystus, Syzyf, Prometeusz	x	x	x	x
	Hiob, ogród, motyw non omnis moriar, topos fortuny,		x	x	x
	apokalipsa, raj, arkadia, Edyp			x	x
	Eros i Tanatos, ziemia obiecana, motyw artysty jako mędrca, carpe diem				x
23.	odtworzyć główne idee utworów poznanych na lekcjach	x	x	x	x
24.	dokonać interpretacji utworów wskazanych w podstawie programowej		x	x	x
25.	analizować i interpretować inne poznane utwory literackie			x	x
26.	oceniać i wartościować poznane dzieła				x
27.	parafrazować teksty za pomocą różnych środków językowych				x
28.	opisać charakterystyczne cechy językowe i stylistyczne poznanych utworów		x	x	x
29.	ustalić konteksty potrzebne do interpretacji utworu		x	x	x
30.	zastosować konteksty w interpretacji			x	x
31.	porównywać różne dziedziny sztuki			x	x
32.	charakteryzować różnych bohaterów literackich	x	x	x	x
33.	oceniać bohaterów literackich		x	x	x
34.	porównywać bohaterów literackich			x	x

35.	stosować pojęcia związane z kulturą europejską i polską, np.:				
	Biblia, Stary i Nowy Testament, mit, dziedzictwo antyku, teocentryzm, Franciszkanizm, ascetyzm, kultura rycerska, humanizm, Renesans, Barok, sarmatyzm, Oświecenie, racjonalizm, klasycyzm, sentymentalizm	X	X	X	X
	fatum, sacrum, profanum, dance macabre, stoicyzm, reformacja, kontrreformacja, empiryzm, utylitaryzm		X	X	X
	katharsis, vanitas, makiawelizm, libertynizm, rokoko, marinizm, karnawalizacja			X	X
36.	stosować pojęcia z zakresu estetyki np:				
	decorum, mimesis, harmonia, koncept		X	X	X
	manieryzm, smak, dowcip			X	X
37.	wskazać różnice między odmianą pisaną a mówioną języka		X	X	X
38.	słuchać wykładu z notowaniem	X	X	X	X
39.	zaprezentować wypowiedź dotyczącą treści omawianych na lekcji	X	X	X	X
40.	poprawnie formułować pytania i odpowiedzi		X	X	X
41.	uczestniczyć w dialogu			X	X
42.	zabierać głos w dyskusji			X	X
43.	uczestniczyć w polemice			X	X
44.	argumentować własne stanowisko			X	X
45.	przekonująco bronić własnego stanowiska			X	X
46.	opracować i wygłosić referat			X	X
47.	konstruować dłuższą wypowiedź ustną	X	X	X	X
48.	wygłosić mowę ze świadomym użyciem środków retorycznych			X	X
49.	przygotować prezentację z wykorzystaniem celowego materiału pomocniczego			X	X
50.	rozdzielić szkic interpretacyjny od rozprawki		X	X	X
51.	zbudować trójdzielną wypowiedź pisemną	X	X	X	X
52.	dokonać analizy tematu, ułożyć plan wypowiedzi		X	X	X
53.	komponować spójną wypowiedź pisemną		X	X	X
54.	napisać szkic interpretacyjny i rozprawkę		X	X	X
55.	napisać recenzję			X	X
56.	dokonać interpretacji porównawczej tekstów				X
57.	przygotować relację z uzasadnioną oceną tematu	X	X	X	X
58.	sporządzić funkcjonalną notatkę		X	X	X
59.	wypełniać druki urzędowe	X	X	X	X
60.	prowadzić korespondencję z zastosowaniem zwrotów adresowych i etykiety językowej	X	X	X	X
61.	poprawić własną wypowiedź	X	X	X	X
62.	ocenić wypowiedź cudzą pod względem jej poprawności i rzetelności, odróżnić fakty od opinii		X	X	X
63.	opowiedzieć treść tekstu	X	X	X	X

64.	streścić linearnie tekst		x	x	x
65.	dokonać podziału tekstu na części składowe			x	x
66.	streścić logicznie tekst				x
67.	rozumieć teksty użytkowe	x	x	x	x
68.	czytać ze zrozumieniem teksty publicystyczne	x	x	x	x
69.	czytać ze zrozumieniem artykuły popularnonaukowe			x	x
70.	czytać ze zrozumieniem krótkie fragmenty tekstów naukowych i filozoficznych				x
71.	korzystać z literatury: notować, relacjonować	x	x	x	x
72.	gromadzić, porządkować i wykorzystywać w wypowiedziach ustnych i pisemnych materiały z różnych źródeł		x	x	x
73.	scalać zebrane informacje w problemowe całości			x	x
74.	sporządzać bibliografię do tematu wypowiedzi		x	x	x

Poziom rozszerzony

Uczeń posiada umiejętności wskazane dla poziomu podstawowego – w szerszym zakresie, jeśli chodzi o listę lektur, znajomość konwencji i toposów oraz zasób pojęć i terminów teoretyczno- i historycznoliterackich oraz nauki o języku, a ponadto potrafi:

- posługiwać się pojęciami zakresu wiedzy o teatrze i dramacie antycznym
- posługiwać się pojęciami i toposami w zakresie wiedzy filozofii starożytnej i średniowiecznej, odrodzeniowej, barokowej i oświeceniowej
- wskazać i nazwać najstarsze zabytki języka polskiego
- nazwać gatunki średniowieczne np., plankt, apokryf
- odróżnić dzieła malarskie i rzeźbiarskie danej epoki i wskazać cechy charakterystyczne
- zacytować z pamięci maksymy i złote myśli z najważniejszych dzieł literackich
- nazwać i wskazać osiągnięcia wybitnych osobowości danej epoki, np.; renesansu

1b. Poziomy wymagań z dzieł: romantyzm- pozytywizm

	Wiadomości i umiejętności	Poziomy wymagań			
		konieczny (dop)	podstawowy (dst)	rozszerzający (db)	dopełniający (bdb)
	Uczeń zna i rozumie:				
1.	utwory (lub ich fragmenty) wskazane w podstawie programowej	x	x	x	x

2.	utwory z zakresu lektury uzupełniającej omawiane na lekcjach			X	X
3.	chronologię epok i ich ramy czasowe oraz najważniejsze daty związane z epoką	X	X	X	X
4.	pojęcia z zakresu wiedzy o języku: stylizacja językowa, gwara, indywidualizacja, trawestacja, parafraza, polisemia, homonimia, nacechowanie emocjonalne wyrazów, neologizmy, ściśnienia, funkcje językowe, synonimy, style funkcjonalne, antonimy		X	X	X
5.	idee: mesjanizm, prometeizm, winkelriedyzm, praca u podstaw, praca organiczna		X	X	X
6.	ślady tradycji biblijnej, antycznej i średniowiecznej obecne w literaturze polskiej		X	X	X
7.	nurty filozoficzne związane z omawianą tradycją literacką			X	X
8.	pojęcia związane z kulturą europejską i polską np:				
	spór klasyków z romantykami, preromantyzm, ludowość, fantastyka, indywidualizm, wallenrodyzm, werteryzm, wieszcz, czucie, demonizm, egzotyzm, intuicja, irracjonalizm, katastrofizm, emancypacja, ukraińska szkoła poetów, realizm, naturalizm	X	X	X	X
	towianizm, filomata, filareta, gotycyzm, mesjanizm, Orient, bajronizm, profetyzm, idealizm, organicyzm, autokreacja, scjentyzm, tolerancja, monizm przyrodniczy		X	X	X
	antynomia, autotematyzm, Storm und Drang, weltenschmerz, metafizyka, spirytualizm, prowidencjalizm			X	X
9.	gatunki literackie np:				
	epopeja, dramat romantyczny, komedia, pieśń, hymn, powieść epistolarna, ballada, opowiadanie, nowela, reportaż, powieść realistyczna, powieść historyczna	X	X	X	X
	psalm, litania, dumka, felieton, powieść tendencyjna, szkic krytyczny, oda, sonet, rapsod, poemat dygresyjny, powieść poetycka		X	X	X
				X	X
10.	przemiany konwencji literackiej			X	X
11.	pojęcia z zakresu estetyki np: mimetyzm, synkretyzm, groteska, realizm, naturalizm, synestezja, symbolizm		X	X	X
12.	relacje między tekstami a ich kontekstem historyczno-kulturowym		X	X	X
13.	związki między kulturą polską a europejską		X	X	X
14.	związki między kulturą romantyzmu, pozytywizmu a współczesną			X	X
15.	język poznanych tekstów literackich	X	X	X	X

16.	różnice między językiem tekstów romantycznych, pozytywistycznych a współczesną polszczyzną				X
17.	różnice między mową a pismem	X	X	X	X
18.	funkcje tekstów: estetyczną, ekspresywną, impresywną, poznawczą, fatyczną, wychowawczą		X	X	X
19.	zapożyczenia z innych języków			X	X
	Uczeń potrafi:				
20.	rozpoznać rodzaje i funkcje środków stylistycznych charakterystycznych dla poznawanych epok np:				
	inwokacja, porównanie homeryckie, antyteza, personifikacja, inwersja, hiperbola, metafora, onomatopeja,		X	X	X
	oksymoron, peryfraza, metonimia, instrumentacja zgłoskowa, parenteza			X	X
	alegoryzacja, symbol, eufenizm, ironia				X
21.	odczytać aluzje literackie w tekście			X	X
22.	zanalizować wiersz pod względem wersyfikacyjnym		X	X	X
23.	wskazać toposy kulturowe np:				
	dwór, śmierć, Polska- Chrystusem Narodów, wędrowka, ojczyzna, bunt, nieszczęśliwa miłość, pielgrzym,	X	X	X	X
	maska, teatr życia, praca,		X	X	X
24.	odtworzyć główne idee utworów poznanych na lekcjach	X	X	X	X
25.	dokonać interpretacji utworów wskazanych w podstawie programowej		X	X	X
26.	analizować i interpretować inne poznane utwory literackie			X	X
27.	oceniać i wartościować poznane dzieła			X	X
28.	parafrazować teksty za pomocą różnych środków językowych				X
29.	opisać charakterystyczne cechy językowe i stylistyczne poznanych utworów		X	X	X
30.	ustalić konteksty potrzebne do interpretacji utworu		X	X	X
31.	zastosować konteksty w interpretacji			X	X
32.	porównywać różne dziedziny sztuki			X	X
33.	charakteryzować bohaterów literackich	X	X	X	X
34.	oceniać bohaterów literackich		X	X	X
35.	porównywać bohaterów literackich			X	X

36.	stosować pojęcia związane z kulturą europejską i polską np.:				
	spór klasyków z romantykami, ludowość, fantastyka, indywidualizm, wallenrodyzm, werteryzm, wieszcz,	x	x	x	x
	towianizm, filomata, filareta, gotycyzm, mesjanizm, Orient, bajronizm, profetyzm, idealizm, organicyzm,		x	x	x
	antynomia, autotematyzm, Storm und Drang, weltschmerz, metafizyka, spirytualizm, providencjalizm			x	x
37.	stosować pojęcia z zakresu estetyki np:				
	mimetyzm, synkretyzm, groteska, realizm, naturalizm, synestezja,		x	x	x
38.	słuchać wykładu z notowaniem	x	x	x	x
39.	zaprezentować wypowiedź dotyczącą treści omawianych lekcji	x	x	x	x
40.	poprawnie formułować pytania i odpowiedzi		x	x	x
41.	uczestniczyć w dialogu		x	x	x
42.	zabierać głos w dyskusji			x	x
43.	uczestniczyć w polemice			x	x
44.	argumentować własne stanowisko			x	x
45.	przekonująco bronić własnego stanowiska			x	x
46.	opracować i wygłosić referat			x	x
47.	konstruować dłuższą wypowiedź ustną	x	x	x	x
48.	wygłosić mowę ze świadomym użyciem środków retorycznych			x	x
49.	przygotować prezentację z wykorzystaniem celowego materiału			x	x
50.	rozdzielić szkic interpretacyjny od rozprawki	x	x	x	x
51.	zbudować trójdzieloną wypowiedź pisemną	x	x	x	x
52.	dokonać analizy tematu, ułożyć plan wypowiedzi		x	x	x
53.	komponować spójną wypowiedź pisemną		x	x	x
54.	napisać szkic interpretacyjny i rozprawkę		x	x	x
55.	napisać recenzję			x	x
56.	dokonać interpretacji porównawczej tekstów				x
57.	przygotować relację z uzasadnioną oceną tematu	x	x	x	x

58.	sporządzić funkcjonalną notatkę		x	x	x
59.	wypełniać druki urzędowe	x	x	x	x
60.	prowadzić korespondencją z zastosowaniem zwrotów adresowych i etykiety językowej	x	x	x	x
61.	poprawić własną wypowiedź	x	x	x	x
62.	ocenić wypowiedź cudzą pod względem jej poprawności i rzetelności, odróżnić fakty od opinii		x	x	x
63.	opowiedzieć treść tekstu	x	x	x	x
64.	streścić linearnie tekst		x	x	x
65.	dokonać podziału tekstu na części składowe			x	x
66.	streścić logicznie tekst				x
67.	rozumieć teksty użytkowe	x	x	x	x
68.	czytać ze zrozumieniem teksty publicystyczne	x	x	x	x
69.	czytać ze zrozumieniem artykuły nonularnonaukowe		x	x	x
70.	czytać ze zrozumieniem krótkie fragmenty tekstów naukowych i			x	x
71.	korzystać z literatury: notować, relacjonować	x	x	x	x
72.	gromadzić, porządkować i wykorzystywać w wypowiedziach ustnych i pisemnych materiały z różnych źródeł		x	x	x
73.	scalać zebrane informacje w problemowe całości			x	x
74.	sporządzać bibliografię do tematu wypowiedzi		x	x	x

Poziom rozszerzony:

Uczeń posiada umiejętności wskazane dla poziomu podstawowego – w szerszym zakresie, jeśli chodzi o listę lektur, znajomość konwencji i toposów oraz zasób pojęć i terminów teoretyczno- i historycznoliterackich oraz nauki o języku, a ponadto potrafi:

- rozpoznać gatunki romantyczne np.; powieść poetycka, powieść historyczna, powieść gotycka
- rozpoznać w utworach idee i nazwać konwencje, np.; historiozofia, idealizm, makiawelizm
- posługiwać się pojęciami z zakresu filozofii romantycznej i pozytywistycznej, np.; monizm, agnostycyzm
- przeprowadzić analizę i zinterpretować wiersz romantyczny, stosując właściwą terminologię; dokonać analizy porównawczej

1c. Poziomy wymagań z działów: Młoda Polska - XX- lecie międzywojenne - współczesność

	Wiadomości i umiejętności	Poziomy wymagań			
		konieczny (dop.)	podsta - wowy (dst.)	rozsze - rzający (db)	dopeł - niający (bdb.)
	Uczeń zna i rozumie:				
1.	utwory (lub ich fragmenty) wskazane w podstawie programowej	X	X	X	X
2.	utwory z zakresu lektury uzupełniającej omawiane na lekcjach			X	X
3.	chronologią epok i ich ramy czasowe	X	X	X	X
5.	ślady tradycji biblijnej, antycznej, staropolskiej, romantycznej i pozytywistycznej obecne w literaturze		X	X	X
6.	nurty filozoficzne związane z omawianą tradycją literacką, np. nietzscheanizm, schopenhaueryzm, bergsonizm, behawioryzm, psychoanaliza, materializm dialektyczny, sceptycyzm poznawczy, pragmatyzm, egzystencjalizm		X	X	X
7.	pojęcia związane z kulturą europejską i polską np: Młoda Polska, modernizm, impresjonizm, ekspresjonizm, symbolizm, katastrofizm, nihilizm, franciszkanizm, dekadentyzm, fin de siecle, nirwana, Sztuka dla sztuki, bohema, cyganeria, filister, femme fatale, chłopomania / ludomania, folklor, dulszczyzna, kołtun, Skamander, Awangarda Krakowska, Druga Awangarda, Kwadryga, Żagary, awangarda, katastrofizm, dadaizm, ekspresjonizm, surrealizm, futuryzm, psychologizm, formizm, socrealizm, Holocaust	X	X	X	X
	parnasizm, spleen, mizoginizm, oniryzm, happening		X	X	X
8.	gatunki literackie np:				
	dramat naturalistyczny, dramat symboliczny, epepeja chłopska, powieść młodopolska, powieść panoramiczna, dziennik, powieść polityczna, powieść psychologiczna, powieść produkcyjna, satyra polityczna, powieść paraboliczna,	X	X	X	X
	powieść autotematyczna, powieść rozwojowa, powieść, strumienia świadomości, tragifarsa kołtuńska, moralitet, kaligraf, reportaż,		X	X	X
	powieść conradowska, powieść symultaniczna, poemat rozkwitający, dramat awangardowy, nurt lingwistyczny,			X	X

9.	style w sztuce np: impresjonizm, ekspresjonizm, symbolizm, secesja, realizm, naturalizm, dadaizm, surrealizm, futuryzm, formizm, kubizm, kolaż, abstrakcjonizm, sorealizm, pop-art		X	X	X
	fowizm, suprematyzm, unizm, neoplastycyzm			X	X
10.	przemiany konwencji literackiej			X	X
11.	pojęcia z zakresu estetyki np: symbol, alegoria, sacrum, profanum, ironia, groteska, parodia, sarkazm, tragizm, arcydzieło, kicz, kultura masowa, kultura elitarna, pop-kultura	X	X	X	X
	burleska,		X	X	X
12.	relacje między tekstami a ich kontekstem historyczno - kulturowym		X	X	X
13.	związki między kulturą polską a europejską.		X	X	X
14.	społeczne i terytorialne zróżnicowanie języka: dialekt, gwara, regionalizm, żargon, zróżnicowanie pokoleniowe, socjolekt	X	X	X	X
			X	X	X
15.	style indywidualne i funkcjonalne: potoczny, artystyczny, publicystyczny, naukowy, urzędowy	X	X	X	X
16.	typy stylizacji: archaizacja, stylizacja gwarowa, stylizacja potoczna trawestacja, parafraza, indywidualizacja	X	X	X	X
			X	X	X
17.	funkcje tekstów: estetyczną, ekspresywną, impresywną, poznawczą, fatyczną, wychowawczą		X	X	X
	Uczeń potrafi:				
18.	rozpoznać manipulację językową, perswazję		X	X	X
19.	rozpoznać rodzaje i funkcje środków stylistycznych charakterystycznych dla poznawanych epok np: epitet, metafora, porównanie, onomatopeja, antyteza, inwersja, hiperbola, oksymoron	X	X	X	X
	synestezja, metonimia, parenteza, paralelizm składniowy		X	X	X
20.	wskazać toposy kulturowe, np.: taniec, koniec świata, śmierć, miłość, artysta, kobieta anioł, femme fatale, toposy życia	X	X	X	X
21.	odtworzyć główne idee utworów poznanych na lekcjach	X	X	X	X
22.	dokonać interpretacji utworów wskazanych w podstawie programowej		X	X	X
23.	analizować i interpretować inne poznane utwory literackie			X	X
24.	oceniać i wartościować poznane dzieła				X
25.	parafrazować teksty za pomocą różnych środków językowych.				X
26.	opisać charakterystyczne cechy językowe i stylistyczne poznanych utworów		X	X	X

27.	ustalić konteksty potrzebne do interpretacji utworu		X	X	X
28.	zastosować konteksty w interpretacji			X	X
29.	porównywać różne dziedziny sztuki			X	X
30.	charakteryzować bohaterów literackich	X	X	X	X
31.	oceniać bohaterów literackich		X	X	X
32.	porównywać bohaterów literackich			X	X
33.	stosować pojęcia związane z kulturą europejską i polską, np.:				
	Młoda Polska, modernizm, impresjonizm, ekspresjonizm, symbolizm, katastrofizm, nihilizm, franciszkanyzm Dekadentyzm, fin de siecle, nirwana, Sztuka dla sztuki, bohema, cyganeria, filister, femme fatale, chłopomania / ludomania, folklor, dulszczyzna, kołtun Skamander, Awangarda Krakowska, Druga Awangarda, Kwadryga, Żagary, awangarda, katastrofizm, dadaizm, ekspresjonizm, surrealizm, futuryzm, psychologizm, formizm, socrealizm, Holocaust, lagier, łagier,, apokalipsa spełniona, deheroizacja, turpizm,	X	X	X	X
	parnasizm, spleen, mizoginizm, oniryzm, happening, nowomowa, Nowa Fala, socrealizm,		X	X	X
34.	stosować pojęcia z zakresu estetyki np:				
	symbol, synestezja, alegoria, sacrum, profanum, ironia, groteska, parodia, sarkazm, tragizm, arcydzieło, kicz, kultura masowa, kultura elitarna, pop-kultura	X	X	X	X
	burleska,		X	X	X
35.	słuchać wykładu z notowaniem				X
36.	zaprezentować wypowiedź dotyczącą treści omawianych na lekcji	X	X	X	X
37.	poprawnie formułować pytania i odpowiedzi	x	X	X	X
38.	uczestniczyć w dialogu		x	X	X
39.	zabierać głos w dyskusji		x	X	X
40.	uczestniczyć w polemice			X	X
41.	argumentować własne stanowisko			X	X
42.	przekonująco bronić własnego stanowiska			X	X
43.	opracować i wygłosić referat		X	X	X
44.	konstruować dłuższą wypowiedź ustną	X	X	X	X
45.	przygotować prezentacją z wykorzystaniem celowego materiału pomocniczego		X	X	X
46.	zbudować trójdzielną wypowiedź pisemną	X	X	X	X
47.	dokonać analizy tematu, ułożyć plan wypowiedzi	x	X	X	X
48.	komponować spójną wypowiedź pisemną		X	X	X
49.	sporządzić recenzję filmową.		X	X	X
50.	przygotować relacją z uzasadnioną oceną tematu.	X	X	X	X
51.	sporządzić funkcjonalną notatką	X	X	X	X
52.	poprawić własną wypowiedź	X	X	X	X
53.	ocenić wypowiedź cudzą pod względem jej poprawności i rzetelności, odróżnić fakty od opinii		X	X	X
54.	opowiedzieć treść tekstu	X	X	X	X

55.	streścić linearnie tekst		X	X	X
56.	dokonać podziału tekstu na jego części składowe.			X	X
57.	streścić logicznie tekst			X	X
58.	rozumieć teksty użytkowe	X	X	X	X
59.	czytać ze zrozumieniem teksty publicystyczne	x	X	X	X
60.	czytać ze zrozumieniem teksty popularnonaukowe	x	X	X	X
61.	czytać ze zrozumieniem fragmenty tekstów naukowych i filozoficznych			X	X
62.	korzystać z literatury: notować, relacjonować	X	X	X	X
63.	gromadzić, porządkować i wykorzystywać w wypowiedziach ustnych i pisemnych materiały z różnych źródeł		X	X	X
64.	scalać zebrane informacje w problemowe całości			X	X
65.	sporządzać bibliografią do tematu wypowiedzi		X	X	X

Poziom rozszerzony:

Uczeń posiada umiejętności wskazane dla poziomu podstawowego – w szerszym zakresie, jeśli chodzi o listę lektur, znajomość konwencji i toposów oraz zasób pojęć i terminów teoretyczno- i historycznoliterackich oraz nauki o języku, a ponadto potrafi:

- porównać pojęcia „awangarda” i „postmodernizm”; odnieść je do konkretnych utworów literackich (poznanych w III klasie);
- przeprowadzić analizę i zinterpretować wiersz współczesny, stosując właściwą terminologię; napisać esej interpretacyjny;
- wskazać główne kierunki poszukiwań poezji XX w.; porównać budowę wersyfikacyjno-składniową wiersza tradycyjnego i współczesnego (w zakresie utworów przewidzianych programem), wskazać funkcje segmentacji tekstu;
- na przykładach wybitnych dzieł omówić osiągnięcia sztuki filmowej XX w.;
- omówić XX-wieczne przemiany w obrębie gatunków literackich (na przykładzie wybranych powieści, dramatu, gatunków z pogranicza literatury faktu, eseistyki literackiej).

Umiejętności zdobywane stopniowo i doskonalone w każdej klasie:

Poziom podstawowy

Uczeń:

- czyta wskazane w programie teksty ze zrozumieniem ich różnorodnych sensów, funkcji, znaczeń metaforycznych i symbolicznych, rozpoznaje ich konwencje, style, sytuuje je w podstawowych kontekstach; dostrzega obecność archetypów i toposów;
- wyrazicie odczytuje utwory literackie, z dbałością o przekazanie sensu, właściwą dykcję, akcent, artykulację; recytuje wybrane utwory z pamięci;
- wskazuje źródła i znaczenie wskazanych archetypów, toposów i symboli;
- ukazuje związki tematyki literackiej z motywami obecnymi w sztuce;
- porównuje utwory literackie z różnych epok o podobnych motywach;
- odczytuje i porównuje dzieła różnych sztuk z uwzględnieniem specyfiki ich tworzenia;
- rozpoznaje style w sztuce,

- h) dostrzega w czytanych utworach nawiązania do tradycji kulturowej, „dialogi z tradycją”;
- i) określa wartość u. ytych w tekście środków z różn. ych poziomów języka;
- j) rozpoznaje cechy stylów funkcjonalnych i stylu artystycznego;
- k) tworzy stosowną i skuteczną wypowiedź, wybierając z zasobu środków językowych elementy stosowne do funkcji wypowiedzi i sytuacji komunikacyjnej;
- l) zna i respektuje zasady etykiety i estetyki językowej;
- m) ocenia cudze wypowiedzi pod względem stosowności i skuteczności oraz zasad etykiety i estetyki językowej;
- n) rozpoznaje intencje komunikacyjne wypowiedzi;
- o) poprawia tekst, dokonuje adiacji, przereadagowuje go; przekształca, streszcza, skraca, rozwija, parafrazuje;
- p) planuje formę i kompozycję wypowiedzi zgodnie z jej celem;
- q) posługuje się cytatai;
- r) popiera argumentai własne sady;
- s) skutecznie uczestniczy w dialogu, dyskusji i negocjacjach;
- t) komponuje i wygłasza przemówienie;
- u) wypowiada się w podstawowych (szkolnych) formach gatunkowych, jak: rozprawka, recenzja, referat, interpretacja utworu literackiego, w zakresie rozszerzonym – artykuł popularnonaukowy, interpretacja porównawcza, esej;
- v) ocenia etyczny wymiar wypowiedzi cudzej i własnej, dba o uczciwość wypowiedzi; rozpoznaje manipulację językową i wyznaczniki funkcji perswazyjnej; negatywnie ocenia przejawy agresji w języku;
- w) stosuje celowo chwytai retoryczne oraz inne środki językowej ekspresji;
- x) dostrzega i ocenia przejawy mody językowej;
- y) zna normy poprawności językowej; wskazuje i ocenia, stosując właściwe kryteria, formy niepoprawne, a nagminnie szerzące się w języku, przejawy „twórczości językowej”;
- z) sporządza notatkę, konspekt, przypis, opis bibliograficzny, zestawienie bibliograficzne; baze danych (tak. e z wykorzystaniem komputera).

Poziom rozszerzony

Uczen:

- a) wskazuje związki omawianych utworów literackich ze światopoglądem i kierunkami filozoficznymi epoki;
- b) wskazuje związki poznanych gatunków z prądami artystycznymi epoki;
- c) interpretuje utwór, wykorzystując różn. e konteksty (historyczny, biograficzny, kulturowy, filozoficzny); określa, czym jest kontekst macierzysty utworu;
- d) na wybranych przykładach pokazuje przeobra. enia w obrębie poznanych gatunków literackich (epos, dramat, tren, sonet, hymn, powieść);
- e) rozpoznaje w tekstach charakterystyczne cechy stylu poznawanych epok literackich;
- f) analizuje i interpretuje wiersz, stosując właściwą terminologię i pojęcia z poetyki historycznej.

KSZTAŁCENIE JĘZYKOWE

Przewidywane osiągnięcia po epokach starożytność, średniowiecze, odrodzenie, barok

Poziom podstawowy:

W zakresie kształcenia językowego po ukończeniu nauki w I klasie uczeń potrafi:

- a) określić relacje między zakresem znaczeniowym a treścią znaczeniową wyrazu; zanalizować pod tym kątem znaczenie podanych wyrazów;
- b) określić znaczenie podstawowe i metaforyczne wyrazu;
- c) wskazać w czytanych utworach ważne środki językowe i określić ich funkcje;
- d) zauważyć ślady historycznych procesów rozwojowych języka polskiego;
- e) określić pojęcie zabytku języka; wymienić najważniejsze zabytki języka polskiego;
- f) rozpoznać środki służące archaizacji;
- g) rozpoznać stylizacje biblijną i barokową oraz wskazać typowe dla nich środki językowe;
- h) rozpoznać parodię literacką, określić jej funkcje i wskazać służące jej środki;
- i) rozpoznać w tekstach poznanych w I klasie wartość stylistyczną środków z różnych poziomów języka;
- j) rozpoznać w tekście mowę niezależną, zależną i pozornie zależną;
- k) rozpoznać związki frazeologiczne zawierające aluzje mitologiczne i biblijne;
- l) określić, czym jest retoryka i wskazać w tekście typowe środki retoryczne;
- m) określić, na czym polegają funkcje: impresyjna i ekspresyjna; wskazać w tekście przejawy tych funkcji;
- n) określić, kiedy wypowiedź jest stosowna i skuteczna;
- o) w tekstach prasowych, reklamowych itp. rozpoznać i ocenić przejawy współczesnych tendencji w zakresie zapożyczeń i tworzenia neologizmów;
- p) dostrzec i ocenić przejawy agresji w języku;

poziom rozszerzony:

Uczeń posiada umiejętności wskazane dla poziomu podstawowego – w szerszym zakresie, jeśli chodzi o listę lektur, znajomość konwencji i toposów oraz zasób pojęć i terminów teoretyczno- i historycznoliterackich oraz nauki o języku, a ponadto:

- a) wskazać w tekście i omówić przykłady przesunięć metaforycznych jako przejaw językowego obrazu świata charakterystycznego dla poznanych epok kulturowych i współczesnego języka ogólnego;
- b) wymienić i scharakteryzować najważniejsze fazy rozwojowe języka polskiego (w związku z poznawanymi w I klasie utworami);
- c) określić różnice między znaczeniem realnym a etymologicznym; wskazać przykłady przesunięć semantycznych;
- d) wskazać ślady dawnych procesów fonetycznych i zmian fleksyjnych;
- e) wskazać podstawowe chwytów erystyczne w tekście czytany (z programu I klasy);
- f) zbudować dłuższą wypowiedź (np. przemówienie) z celowym wykorzystaniem środków retorycznych

Przewidywane osiągnięcia po epokach oświecenie, romantyzm, pozytywizm, Młoda Polska:

Poziom podstawowy:

Po ukończeniu nauki w II klasie uczeń pogłębił umiejętności zdobyte w I klasie, a ponadto potrafi:

- a) opisać język jako system znaków na tle innych systemów semiotycznych;
- b) określić pojęcie znaku językowego i wskazać jego cechy wyróżniające;
- c) wskazać różnice między językiem a wypowiedzią;
- d) wskazać podsystemy języka; wyjaśnić podstawowe pojęcia odnoszące się do każdego z podsystemów;
- e) określić relacje między językiem narodowym a odmianami terytorialnymi; określić znaczenie terminów: dialekt, gwara, .argon;
- f) przedstawić miejsce polszczyzny wśród innych języków;
- g) na wybranych przykładach wskazać problemy przekładu językowego;
- h) rozpoznać w tekstach poznanych w II klasie wartość stylistyczną środków z różnych poziomów języka;
- i) określić cechy języka mówionego i pisanego;
- j) rozpoznać i ocenić cechy kolokwialne w tekście pisanym;
- k) rozpoznać stylizacje: gwarowa i kolokwialna; wskazać służące im środki i określić funkcje;
- l) określić, na czym polegają funkcje: informacyjna, poetycka; wskazać przejawy tych funkcji w tekstach;

poziom rozszerzony:

Uczeń posiada umiejętności wskazane dla poziomu podstawowego – w szerszym zakresie, jeśli chodzi o listę lektur, znajomość konwencji i toposów oraz zasób pojęć i terminów teoretyczno- i historycznoliterackich oraz nauki o języku, a ponadto:

- a. wskazać w tekście i omówić przykłady przesunięć metaforycznych jako przejaw językowego obrazu świata charakterystycznego dla poznanych epok kulturowych i współczesnego języka ogólnego;
- b) podać informacje o budowie języka polskiego w ujęciu historycznym i typologicznym;
- c) wskazać różnice między tłumaczeniem tekstu z języka polskiego a przekładem utworu literackiego;
- d) określić, na czym polegają funkcje: fatyczna, magiczna, metajęzykowa i stanowiąca; wskazać przejawy tych funkcji w tekstach;

Przewidywane osiągnięcia po epokach dwudziestolecie międzywojenne i współczesność:

Po ukończeniu nauki w III klasie uczeń pogłębił umiejętności zdobyte w II klasie, a ponadto potrafi:

Poziom podstawowy:

- a) określić podstawowe relacje semantyczne (synonimia, homonimia, antonimia, polisemia);
- b) zdefiniować pojęcie aktu mowy, rozpoznać jego rodzaje; określić, na czym polega sens dosłowny i intencjonalny aktu mowy;
- c) rozpoznać sposoby wzbogacania słownictwa: neosemantyzację i podstawowe procesy słowotwórcze;
- d) określić relacje między językiem narodowym a odmianami środowiskowymi;
- e) omówić podstawowe tendencje rozwojowe współczesnej polszczyzny, rozpoznać ich przejawy, ocenić poprawność konkretnych form językowych;
- f) omówić mechanizm manipulacji językowej, rozpoznać i ocenić jej przejawy;
- g) scharakteryzować cechy języka mediów; określić i ocenić jego wpływ na polszczyznę

ogólną;

h) napisać wypowiedź w stylu urzędowym;

i) wskazać charakterystyczne cechy stylistyczne czytanych utworów; podać przykłady stylu artystycznego, stylu pisarza, grupy literackiej – w zakresie utworów poznanych w III klasie; rozpoznać w tekstach poznanych w III klasie wartość stylistyczną środków z różnych poziomów języka;

k) rozpoznać stylizacje środowiskową;

l) na podstawie obserwacji stylu rozpoznać aluzje, trawestacje, pastisz; określić funkcje tych zabiegów stylizacyjnych;

poziom rozszerzony:

Uczeń posiada umiejętności wskazane dla poziomu podstawowego – w szerszym zakresie, jeśli chodzi o listę lektur, znajomość konwencji i toposów oraz zasób pojęć i terminów teoretyczno- i historycznoliterackich oraz nauki o języku, a ponadto:

a. wskazać w tekście i omówić przykłady przesunięć metaforycznych jako przejaw językowego obrazu świata charakterystycznego dla faz i kręgów kultury XX w. oraz dla współczesnego języka ogólnego;

Prace domowe i klasowe: sposoby sprawdzania stopnia realizacji wymagań

Na ocenę dopuszczającą uczeń powinien:

- zrozumieć temat wypracowania;
- znaleźć argumenty uzasadniające tezę;
- zachować trójdzielność kompozycyjną;
- napisać pracę językiem komunikatywnym, unikając błędów ortograficznych.

Na ocenę dostateczną uczeń powinien:

- zaprezentować własną koncepcję rozwinięcia tematu;
- podjąć próbę skomponowania pracy w sposób zamierzony i nieschematyczny;
- zadbać o poprawność ortograficzną i interpunkcyjną;
- wprowadzić do pracy cytaty z utworów;

Na ocenę dobrą uczeń powinien:

- w funkcji argumentacyjnej właściwie wykorzystać materiał literacki i historycznoliteracki;
- umiejętnie łączyć poszczególne części pracy tak, by jej tekst był spójny;
- stosować urozmaiconą leksykę (bogate słownictwo) i składnię (różne typy zdań);
- sięgać do różnych źródeł wiedzy, cytować badaczy literatury;
- sporządzić bibliografię;
- zadbać o poprawność i jednorodność stylu;
- wprowadzić do pracy cytaty z utworów;

Na ocenę bardzo dobrą uczeń powinien:

- pamiętać o oryginalnym zamyśle kompozycyjnym;
- zadbać o szczególnie klarowną koncepcję rozwinięcia zasugerowanych przez temat problemów;
- w budowaniu argumentacji wykorzystać materiał literacki., historycznoliteracki czy kulturowy;
- umieścić w rozprawce własne przemyślane sądy wartościujące i uogólniające, umiejętnie skonfrontować je z sądami badaczy literatury;
- zadbać o poprawność frazeologiczną i fleksyjną;
- posłużyć się żywym stylem i bogatą leksyką;
- wprowadzić do pracy cytaty z utworów;

Na ocenę celującą uczeń powinien:

- w toku argumentacyjnym wykorzystać materiał wykraczający poza treści programowe;
- wykazać się oryginalnością ujęcia tematu;
- umiejętnie wykorzystać sądy profesjonalnych badaczy literatury, konfrontując je z własnym spojrzeniem;
- sporządzić dokładne przypisy.
- wprowadzić do pracy cytaty z utworów;

Ocenianie testów i sprawdzianów wiadomości

Według punktacji podawanej przy każdym teście

Ocenianie notatek

- systematyczność: wszystkie tematy, wraz ze stosownymi treściami są odnotowane,
  - rzetelność: zawierają informacje podane na lekcjach lub w zalecanym fragmencie podręcznika czy opracowania,
  - konkretność i jasność zapisu,
  - ewentualne wprowadzanie własnych refleksji (dygresji, pytań).
- Ocena wynika ze stopnia realizacji powyższych kryteriów.

Ocena aktywności

Ocena celująca:

- Uczeń wzbogaca treść lekcji o wartościową wiedzę pozaszkolną.

Ocena bardzo dobra:

- Uczeń potrafi wskazać kierunek interpretacyjny na lekcji poświęconej nowemu tematowi; potrafi wskazać trafne nawiązania merytoryczne.

Ocena dobra:

- Uczeń bierze udział w dyskusji, prezentując przemyślane i uzasadnione stanowisko; wykazuje aktywność w poszukiwaniach rozwiązań interpretacyjnych.

Ocena dostateczna:

- Uczeń uczestniczy w procesie lekcyjnym, formułując wypowiedzi trafne, lecz niepełne.

Ocena dopuszczająca:

- Uczeń rzadko wykazuje aktywność podczas lekcji, a jego wypowiedzi mają charakter odtwórczy (powtarzanie zdania podręcznika, nauczyciela, przedmówcy).

Ocena niedostateczna:

- Uczeń nie uczestniczy w tworzeniu treści lekcji; zagadnięty nie wie, o czym jest mowa; nie wykonuje poleceń nauczyciela

WYMAGANIA

3. Wymagania związane z kształceniem umiejętności pisania: interpretacja utworu poetyckiego lub fragmentu prozy:

Do uzyskania pozytywnej oceny z wypracowania należy:

- a) otrzymać min. 5 punktów z rozwinięcia tematu (jeśli brak jest 5 punktów rozwinięcia tematu, punkty za język, styl, kompozycje i zapis nie będą zliczane),
- b) napisać pracę przekraczającą limit słów wynoszący 250.

Sposób sprawdzenia stopnia opanowania wymagań:

test dwustopniowy:

cz. I - ćwiczenia analityczne;

cz. II - praca interpretacyjna.

• **na ocenę dopuszczającą**

- nazwać gatunek i rodzaj literacki;
- wskazać podmiot liryczny lub narratora;
- nazwać i wyodrębnić formy monologu lirycznego;
- wypisać znaczące środki stylistyczne i je nazwać;
- przedstawić w formie kilku zdań sytuację liryczną lub streścić fabułę;

• **na ocenę dostateczną**

- opisać kompozycję utworu;
- na podstawie znajomości treści zidentyfikować podmiot liryczny lub narratora;
- określić funkcję występujących w tekście form monologu lirycznego;
- określić funkcję znaczących środków stylistycznych;
- sformułować założenie interpretacyjne;
- zaprojektować konteksty interpretacyjne;
- odczytać przesłanie

• **na ocenę dobrą**

- budować pracę interpretacyjną według własnej koncepcji;
- zadbać o spójność tworzonego tekstu;
- zadbać o poprawność stylistyczną pracy;
- zadbać o poprawność ortograficzną;
- umiejętnie wykorzystać obserwacje analityczne do budowania własnej hipotezy interpretacyjnej (sprawnie posługiwać się terminologią teoretycznoliteracką; podmiot liryczny, monolog liryczny, sytuacja liryczna, narrator, fabuła);
- podejmować próby dotarcia do znaczeń metaforycznych;
- umiejętnie przywoływać fragmenty tekstu (cytaty) dla poparcia własnych sądów;
- zastosować uzasadnione konteksty interpretacyjne;

• **na ocenę bardzo dobrą**

- wykazać się umiejętnością budowania oryginalnej koncepcji pracy;
- zadbać o klarowność wywodu interpretacyjnego;
- swobodnie posługiwać się terminologią teoretycznoliteracką, szczególnie wyraźnie akcentując funkcjonalność zastosowanych form i środków, m. in. monologu lirycznego, kreacji podmiotu, środków stylistycznych, typów narracji itp.;
- umiejętnie łączyć obserwacje analityczne ze sferą znaczeń wiersza;
- formułować własne dojrzałe uwagi, wnioski i sugestie;
- szczególnie starannie dobierać wartościowe i uzasadnione konteksty interpretacyjne;
- umiejętnie budować uogólnienia interpretacyjne;
- posługiwać się bogatą leksyką i żywym stylem;
- zadbać o poprawność interpunkcyjną pracy;

* na ocenę celującą

- wykazać się dużą sprawnością interpretacyjną;
- budować bardzo dojrzałe i oryginalne sądy wartościujące i uogólniające;
- starannie i celowo dobierać konteksty wykraczające poza program nauczania świadczące o dużej erudycji;
- stylowi własnej pracy nadać znamiona indywidualności.

3.1 Wymagania związane z kształceniem umiejętności pisania: tworzenie własnego tekstu

Sposób sprawdzana stopnia realizacji wymagań: prace domowe i praca klasowa.

Na ocenę dopuszczającą uczeń powinien:

- zrozumieć temat wypracowania ;
- znaleźć argumenty uzasadniające tezę,
- zachować trójdzielność kompozycyjną;
- napisać pracę językiem komunikatywnym, unikając błędów ortograficznych.

Na ocenę dostateczną uczeń powinien:

- zaprezentować własną koncepcję rozwinięcia tematu;
- podjąć próbę skomponowania pracy w sposób zamierzony i nieschematyczny;
- zadbać o poprawność ortograficzną i interpunkcyjną;
- wprowadzić do pracy cytaty z utworów;

Na ocenę dobrą uczeń powinien:

- w funkcji argumentacyjnej właściwie wykorzystać materiał literacki i historycznoliteracki;
- umiejętnie łączyć poszczególne części pracy tak, by jej tekst był spójny;
- stosować urozmaiconą leksykę (bogate słownictwo) i składnię (różne typy zdań);
- sięgać do różnych źródeł wiedzy, cytować badaczy literatury;
- sporządzić bibliografię;
- zadbać o poprawność i jednorodność stylu;
- wprowadzić do pracy cytaty z utworów;

Na ocenę bardzo dobrą uczeń powinien:

- pamiętać o oryginalnym zamyśle kompozycyjnym;
- zadbać o szczególnie klarowną koncepcję rozwinięcia zasugerowanych przez temat problemów;
- w budowaniu argumentacji wykorzystać materiał literacki., historycznoliteracki czy kulturowy;
- umieścić w rozprawce własne przemyślane sądy wartościujące i uogólniające, umiejętnie skonfrontować je z sądami badaczy literatury;
- zadbać o poprawność frazeologiczną i fleksyjną;
- posłużyć się żywym stylem i bogatą leksyką;
- wprowadzić do pracy cytaty z utworów;

Na ocenę celującą uczeń powinien:

- w toku argumentacyjnym wykorzystać materiał wykraczający poza. treści programowe;
- wykazać się oryginalnością ujęcia tematu;
- umiejętnie wykorzystać sądy profesjonalnych badaczy literatury, konfrontując je z własnym spojrzeniem;
- sporządzić dokładne przypisy
- wprowadzić do pracy cytaty z utworów;

4. Skala ocen

Ustala się 6- stopniową skalę ocen z następującymi skrótami:

celujący - cel - 6

bardzo dobry - bdb - 5

dobry - db - 4

dostateczny - dst - 3

dopuszczający - dop - 2

niedostateczny - ndst - 1

1. W ocenianiu bieżącym i semestralnym stosuje się oceny pełne i oceny z plusem „+” i minusem „-”. Plus ma wartość 0,5 minus ma wartość 0,25.
2. Wystawiając oceny cząstkowe stosujemy zapis cyfrowy.
3. Przy ocenianiu sprawdzianów, zadań klasowych i domowych punktowanych stosujemy następujący przelicznik procentowy:

poniżej 30% niedostateczny

30%- 40% dopuszczający

45%- 47% +dopuszczający

48% - 55% dostateczny

56% - 60% +dostateczny

61% - 71% dobry

72% - 82% + dobry

83% - 90% bardzo dobry

90%-100% celujący

5. Warunki i tryb oceniania, klasyfikowania i promowania uczniów z języka polskiego (zgodnie z założeniami szkolnego systemu oceniania)

5.1. Ocenianie bieżące

1. Podstawową formą bieżącego sprawdzania wiedzy, umiejętności i oceniania ucznia jest: odpowiedź ustna, kartkówka (krótka forma pisemna), sprawdzian (dłuższa forma pisemna), aktywność i zaangażowanie ucznia.
2. Czas trwania odpowiedzi ustnej i kartkówki nie może przekroczyć 15 minut.
3. Oceny mają charakter jawny
4. Na prośbę ucznia nauczyciel wystawiając ocenę ma obowiązek ją uzasadnić.
5. Każda ocena musi mieć charakter mobilizujący.
6. Pisemne prace powinny być ocenione i omówione w terminie do dwóch tygodni od napisania pracy.

5.2. Kartkówki i sprawdziany

1. Nauczyciel informuje uczniów o planowanym sprawdzianie dwa tygodnie wcześniej i zapisuje to w dzienniku lekcyjnym.
2. Kartkówka obejmuje mały zakres materiału (3-4 lekcji tematycznych) i nie wymaga wcześniejszej zapowiedzi.
3. W tygodniu mogą odbywać się najwyżej trzy sprawdziany, w ciągu dnia jeden sprawdzian.

5.3. Ocenianie semestralne i końcoworoczne

I Ustalając ocenę semestralną i końcoworoczne nauczyciel uwzględnia

- 1) zdobytą wiedzę i umiejętności
- 2) zaangażowanie i aktywność
- 3) obecność na lekcjach
- 4) uczeń ze słabymi ocenami z prac pisemnych, a bardzo dobrymi z wypowiedzi ustnych (i odwrotnie) otrzymuje ocenę semestralną najwyżej dobrą

II. Oceny klasyfikacyjne powinny być ustalone zgodnie z przedmiotowym systemem oceniania

III. Oceny semestralne i końcowe nie muszą być średnią ocen wpisanych do dziennika.

Można stosować tzw. średnią ważoną

IV. Podstawą oceny klasyfikacyjnej semestralnej i końcoworocznej są oceny znajdujące się w dzienniku lekcyjnym

V. Oceny semestralne i końcoworoczne w dokumentacji przebiegu nauczania wpisuje się w pełnym brzmieniu.

VI. Nauczyciel powiadamia ucznia i wychowawcę o przewidywanej ocenie niedostatecznej na miesiąc przed klasyfikacją, a wychowawca w formie pisemnej powiadamia rodziców

VII. Uczeń, który opuści 25% odbytych lekcji w danym semestrze zobowiązany jest do zaliczenia danej partii materiału w formie pisemnej. W przypadku 50% nieobecności na zajęciach lekcyjnych w semestrze uczeń może być klasyfikowany na podstawie egzaminu klasyfikacyjnego.

VIII. Nie stosujemy zasady zdawania na ocenę wyższą w ostatnich dwóch tygodniach klasyfikacji semestralnej i końcoworocznej.

IX. Uczeń, który otrzymał ocenę niedostateczną może zdawać egzamin poprawkowy.

5.4. Tryb uzupełniania zaległości

1. Uczeń ma obowiązek uzupełnić braki w wiedzy spowodowane nieobecnością.
2. Uczeń ma obowiązek w ciągu 2 dni od ustanej nieobecności porozumieć się z nauczycielem w sprawie terminu zaległej pracy (sprawdzianu, testu, pracy klasowej).
3. Zaległa prace uczeń ma obowiązek uzupełnić w ciągu tygodnia.
4. Uczeń nie może zgłosić nieprzygotowania przed zapowiedzianym powtórzeniem materiału (także w formie ustnej) i przed zapowiedzianym sprawdzianem.

5.5 Warunki poprawy ocen cząstkowych

1. Uczeń ma prawo poprawić ocenę niedostateczną z pracy klasowej, testu, sprawdzianu.
2. Uczeń ma obowiązek w ciągu 2 dni od oddania prac ustalić termin poprawy z nauczycielem.
3. Uczeń może daną formę pisemną poprawić tylko raz.
4. Zarówno pierwsza ocena, jak i ocena z poprawy zostają wpisane do dziennika.
5. Uczeń ma obowiązek poprawić ocenę w ciągu tygodnia od oddania sprawdzonej pracy.
6. Uczeń ma prawo do 1 nieprzygotowania w semestrze (oprócz 2 semestru klasy III, który pozostaje bez nieprzygotowań).

5.6. Egzamin klasyfikacyjny

1. Uczeń nie klasyfikowany może złożyć wniosek o egzamin klasyfikacyjny do Dyrektora szkoły

W podaniu powinien określić przyczyny nieobecności i ją udokumentować. Rada Pedagogiczna podejmuje decyzję dotyczącą egzaminu klasyfikacyjnego.

Dyrektor wyznacza termin egzaminu klasyfikacyjnego i powiadamia o tym ucznia

2. Formę i termin egzaminu ustala Dyrektor w porozumieniu z nauczycielem przedmiotu

3. Wyniki egzaminu klasyfikacyjnego zatwierdza Rada Pedagogiczna

4. Ocena wystawiona na podstawie egzaminu klasyfikacyjnego jest ostateczna

5.7 Warunki poprawy proponowanej oceny klasyfikacyjnej

1. Po otrzymaniu propozycji oceny klasyfikacyjnej uczeń ma obowiązek w ciągu 2 dni zadeklarować chęć poprawy.

2. Poprawa powinna odbyć się w terminie umożliwiającym nauczycielowi wystawienie oceny tydzień przed klasyfikacją.

3. Termin poprawy ustala nauczyciel.

4. Uczeń, który poprawia proponowaną ocenę zobowiązany jest do:

a) Ubiegający się o ocenę celującą:

– napisania wypracowania, sprawdzającego wiedzę i umiejętności z zakresu omawianych lektur w ostatnim semestrze (90min.)

– napisania sprawdzianu, sprawdzającego wiedzę i umiejętności z zakresu całego semestru,

– napisania czytania ze zrozumieniem.

O ocenę celującą może się również ubiegać uczeń, który spełnia wymagania na ocenę bardzo dobrą, a ponadto startuje w olimpiadach, konkursach przedmiotowych i osiąga status laureata lub finalisty.

b) Ubiegający się o ocenę bardzo dobrą:

– napisania wypracowania, sprawdzającego wiedzę i umiejętności z zakresu omawianych lektur w ostatnim semestrze (90min.)

– napisania sprawdzianu, sprawdzającego wiedzę i umiejętności z zakresu całego semestru,

– napisania czytania ze zrozumieniem.

c) Ubiegający się o ocenę dobrą:

– napisania wypracowania, sprawdzającego wiedzę i umiejętności z zakresu omawianych lektur w ostatnim semestrze (90min.)

– napisania sprawdzianu, sprawdzającego wiedzę i umiejętności z zakresu całego semestru,

– napisania czytania ze zrozumieniem.

Co najmniej dwie oceny z poprawy o której mowa w pkt. a - c powinny być takie, o jakie ubiega się uczeń.

d) Ubiegający się o ocenę dostateczną:

– napisania wypracowania, sprawdzającego wiedzę i umiejętności z zakresu omawianych lektur w ostatnim semestrze (90min.)

e) Ubiegający się o ocenę dopuszczającą:

– napisania sprawdzianu, sprawdzającego wiedzę i umiejętności z zakresu całego semestru (w III klasie wypracowania typu maturalnego).

Uzyskane oceny z poprawy, o której mowa w pkt. d, e nie mogą być niższe niż ocena, o którą ubiega się uczeń.

5.8. Egzamin poprawkowy

Uczeń, który otrzymał ocenę niedostateczną na koniec roku ma prawo przystąpić do egzaminu poprawkowego. Termin egzaminu wyznaczony jest przez Dyrektora szkoły. Uczeń przystępujący do egzaminu może poprosić nauczyciela o określenie materiału, który obowiązywał go będzie na egzaminie.

Egzamin przebiega w części ustnej i pisemnej. Zestawy pytań do części ustnej i tematy do części pisemnej oraz zakres materiału programowego powinny być zgodne z wymaganiami na ocenę dopuszczającą.

5.9. Egzamin sprawdzający

Uczeń ma prawo odwołać się od zaproponowanej przez nauczyciela oceny śródrocznej i rocznej. Jeżeli spełni warunki ustalone w Statucie szkoły, dopuszczony zostanie do egzaminu sprawdzającego.

Egzamin przebiega w części ustnej oraz pisemnej. Stopień trudności pytań do części ustnej i tematów pracy pisemnej oraz zakres materiału programowego powinien być zgodny z kryteriami ocen.

Praca pisemna oceniana jest zgodnie z kryteriami oceny konkretnych tematów.

5.10. Ocenianie uczniów z orzeczeniem PPP

Uczniowie posiadający orzeczenie PPP informujące o dysleksji, dysortografii lub innej dysfunkcji oceniani są zgodnie z kryteriami ocen uściślonymi na podstawie opinii wydanej przez PPP.

U uczniów z orzeczeniem o dysortografii uznawane są błędy, których nie można wyjaśnić zasadą ortograficzną, natomiast jeżeli w wyrazie można zastosować taką zasadę są one uznawane za błąd ortograficzny.

U uczniów z orzeczeniem o dysleksji uznawane są błędy, które nie zmieniają znaczenia wyrazów, natomiast jeżeli zmieniają znaczenie wyrazu lub formę gramatyczną są one traktowane jako błędy